

Dominika Černá 2016: Ozdoby z kamene, lastur, ulit, a jantaru v neolitu a eneolitu Moravy **Diplomová práce (54 stran textu, 34 stran textového katalogu, 31 stran příloh)**

posudek oponenta práce, vypracoval PhDr. et Mgr. Petr Šída, Ph.D.

Diplomová práce D. Černé je rozdělena do 8 částí. Po velmi krátkém a spíše beletristicky pojatém úvodu následuje obecná charakteristika sledovaného období (včetně charakteristiky pohřebního ritu a zcela neorganicky vložených dějin bádání) a krátká charakteristika osídlení Moravy.

Další velmi obsáhlá kapitola se věnuje ozdobám neolitu a eneolitu - materiálům (keramice, horninám a minerálům, lasturám a ulitám, kostem, paroží a jantaru) výrobě a typologii ozdob. Následuje rozsáhlý katalog lokalit a diskuse nad ním čítající celé dvě strany a závěr, který se snaží o shrnutí celé práce. Následuje seznam literatury a přílohy.

Celkové vyznění práce je rozporuplné, na jedné straně zachází až do zbytečných detailů (opravdu není nutné vysvětlovat v poznámkách veškeré termíny za použití všeobecných encyklopedií: viz: "32 Pliocén je stratigrafická jednotka, svrchní oddělení neogénu. Následuje po miocénu a předchází pleistocénu. Představuje časový interval před 5,3-1,8 mil. let. Po teplém období miocénu došlo k mírnému ochlazení a předzvěstem pleistocenního zalednění. Přesto pokračují příznivé podmínky pro rozvoj organismů. Objevili se první lidé *Homo habilis* (Bulisová 2003, 229)."; obzvláště jsou-li takováto vysvětlení již neaktuální, či přímo chybná - "34 Rohovec vzniká v místech styku jemnozrnných usazenin s magmatickou intruzí. Špatně se odlamuje a je jemnozrnný až skelný s typickým střípkovitým lomem. Barva bývá jednotilá, konkrétní odstín závisí na složení původní horniny (Price-Walsh 2006, 81)." - to platí pro kontaktní rohovce, v práci jsou ale popisovány rohovce diagenetické); aby na jiném místě přeskočila do stylu osobního deníku: " *Hlavní důvod, proč jsem se rozhodla zpracovat toto téma, je blízký vztah k území Moravy, především z hlediska volnočasových aktivit a školou organizovaných letních praxí v Pavlově a Znojmě, kde jsme se spolužáky poznávali krásy Moravy. V druhém ročníku bakalářského studia jsem v předmětu Mladý neolit Moravy zpracovávala seminární práci na téma ozdoby z drahých kovů v mladém neolitu Moravy. To mě po čase přivedlo na myšlenku, proč obdobné téma (jiný materiál, ze kterého byly ozdobné předměty vyrobeny) nezpracovat i v širším měřítku, jako je diplomová práce. - str. 2"*. Volný beletristický styl doplňují kouzelné překlepy: "*Dávno před používáním nástrojů a zbraní a v době, kdy stěží používal ohně, se prehistorický člověk důvěrně seznámil s takovými lehce dosažitelnými formami otravy, jako byli nejrůznější měkkýši. - str. 24"* (nutno podotknout, že věta je nesmyslná jak bez chybějícího *p*, tak s ním), přičemž je na první pohled možné poznat, kde se autorka více drží předlohy, z níž čerpá, a naopak kde píše pouze ona sama.

Hlavní problém práce je ale jinde a bohužel je založen již ve východiscích práce. V úvodu i závěru práce autorka zdůrazňuje: "*Jak už jsem zmínila v úvodu, cílem této diplomové práce bylo vytvořit katalog výskytu ozdob v mladší a pozdní době kamenné na již zmíněném území Moravy.*" Tomu je podřízena celá struktura práce od naprosto nedostačujícího popisu metodiky práce, přes velmi podrobnou úvodní část zabíhající až do nepatřičných detailů (viz poznámky pod čarou), která ale čerpá pouze z omezeného množství zdrojů (především z práce I. Mrázka: *Drahé kameny v pravěku Moravy a Slezska. Brno 1996*). Tato část nijak není provázána s následujícím katalogem, který je skutečně vytvořen tak jak autorka deklaruje, jako cíl, kterým práce končí. Katalog tak není prostředkem k hlubšímu uchopení problematiky, je cílem u kterého práce končí. Tomu odpovídá i "diskuse" shrnující katalog ve formě dvou souhrnných a nic neříkajících tabulek a závěr, který katalog takřka neodráží a využívá k hodnocení publikací jiných (několik souhrnných grafů v přílohách založených na nekonzistentních kategoriích tento deficit nenahradí). Na práci navazují přílohy obsahující vedle zmíněných tabulek nic neříkající mapy (k čemu je

zobrazování pozice nálezů například polohy nálezů *ozdob z hornin a minerálů v eneolitu* skutečně nechápu) a převzaté tabulky s kresbami a fotografiemi jednotlivých nálezů. Autorka s reálným archeologickým materiálem vůbec nepřišla do kontaktu.

Tento přístup je nepochopením základního smyslu archeologické práce. Na základě hodnocení předmětů (artefaktů) bychom se měli snažit hledat zákonitosti a jevy odrážející fungování pravěké společnosti. Popis artefaktů je prostředkem k hlubší analýze, nikoliv konečným cílem našeho snažení. Domnívám se, že takovýto přístup je tolerovatelný na úrovni seminárních prací, na úrovni magisterské práce bychom ale měli vyžadovat pochopení a snahu po naplnění základů archeologické metody. I kdyby práce nebyl založena na práci s artefakty, je nutné lpět na základní struktuře: definování metodiky a problematiky - shromáždění dat - podrobná analýza dat - diskuse. Bez toho se pohybujeme na hraně vědecké práce.

Z výše uvedených důvodů navrhuji jako nejvyšší možné hodnocení E.

V Lysé nad Labem, 24.5.2016

PhDr. et Mgr. Petr Šída, Ph.D.